

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ
НАУКОВИМИ ПРОЄКТАМИ ТА ДОСЛІДЖЕННЯМИ»
ПРИ ПІДГОТОВЦІ АСПІРАНТІВ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ
ТА ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ**

Петренко Віталій Олександрович

*доктор технічних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
академік Академії наук вищої школи України,
завідувач кафедри інтелектуальної власності
та управління проєктами*

*Український державний університет науки і технологій
м. Дніпро, Україна*

Фонарьова Тетяна Анатоліївна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри інтелектуальної власності та управління проєктами
Український державний університет науки і технологій
м. Дніпро, Україна*

Сьогодні підходи до підготовки аспірантів набувають істотних змін. Це викликано цілим рядом факторів, які потрібно враховувати при підготовці майбутніх докторів PhD. Актуальність дисципліни «Управління науковими проєктами та дослідженнями» підвищується внаслідок необхідності удосконалення інноваційної діяльності країни, збільшення інтелектуального капіталу держави, підвищення якості людського капіталу в умовах економіки знань та глобальної цифровізації.

Схематично основні сучасні виклики, які викладачі повинні враховувати при розробці та викладанні дисципліни «Управління науковими проєктами та дослідженнями», зображені на рис. 1. Як видно з рис. 1, на кожен виклик пропонується відповідь як шлях вирішення проблеми. Розглянемо більш детально кожен з викликів та напрями реагування та удосконалення викладання дисципліни «Управління науковими проєктами та дослідженнями», як такої що озброює молодих вчених сучасними підходами до ефективної роботи над дисертаційним дослідженням та формує науковий світогляд, який дозволяє реалізувати їх науковий потенціал.

Першим глобальним викликом – є цифровізація, яка зумовлена швидким розвитком ІТ-технологій та розповсюдженням штучного

інтелекту. Сучасна цифрова трансформація докорінно змінює підходи до управління бізнес-процесами та способи взаємодії з клієнтами. В цьому контексті управління проектами виступає як ключовий інструмент, який дозволяє підприємствам адаптуватися до змін і досягати своїх стратегічних цілей, ефективно розподіляти та використовувати обмежені ресурси, мінімізувати ризики. Для успішної розробки та реалізації наукових проєктів необхідно впроваджувати у навчання роботу з такими платформами на основі ІІІ, як: Asana with Workload, Trello with Butler, Microsoft Project, «Watson» від IBM, «DeepMind» від Google тощо [1]. Студентоцентроване навчання з використанням сучасних освітніх технологій та платформ дозволить, з одного боку, врахувати знання та наукові інтереси здобувача, а, з іншого, навчити його ефективно використовувати досягнення цифрового середовища в науковому проєкті.

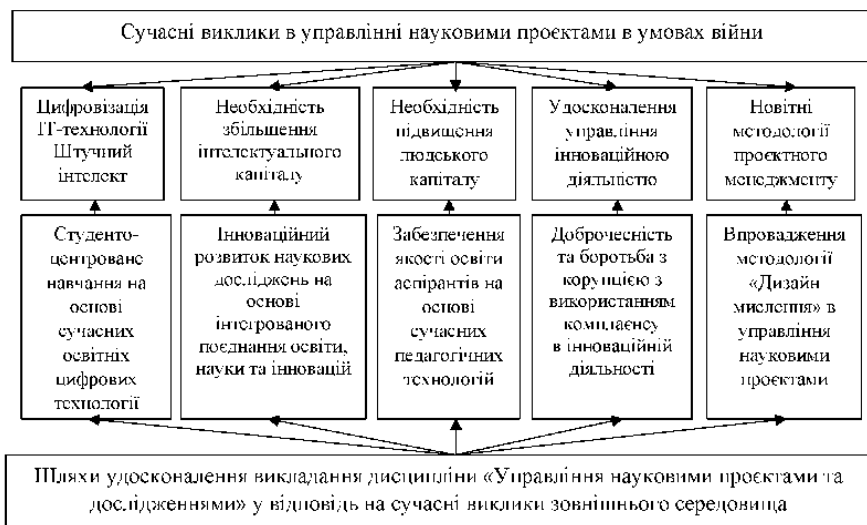

Рис. 1. Шляхи удосконалення викладання дисципліни «Управління науковими проєктами та дослідженнями» у відповідь на сучасні виклики зовнішнього середовища (розробка авторів)

Вирішення проблеми збільшення інтелектуального капіталу слід починати з забезпечення якості навчання. Сьогодні вища школа перебудовується задля відповідності високим стандартам якості освіти, з яких головними є: моніторинг і періодичний перегляд освітніх

наукових програм підготовки аспірантів; моніторингова оцінка якості знань здобувачів, розвиток кадрового потенціалу, регулярне оцінювання та підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, діяльність щодо запобігання та виявлення академічного плагіату в працях здобувачів вищої освіти, діяльність із забезпечення необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, інноваційний розвиток наукових досліджень, інтегрованого поєднання освіти, науки та інновацій.

Збільшенню інтелектуального капіталу також сприяє вирішення проблеми регулювання штучного інтелекту у сфері інтелектуальної власності.

Стартап-проекти виступають потужною рушійною силою інноваційного розвитку, як окремого підприємства, так й країни в цілому. Тому вивчення правових аспектів регулювання та охорони прав інтелектуальної власності під час розробки, впровадження та подальшої комерціалізації являються вкрай необхідними для залучення інвестицій та отримання прибутку. Основну увагу слід приділити патентуванню та авторському праву, як найважливіших видів захисту у стартап-проектах [2]. Адже, хто володіє правами має значення. Зосередження на вище зазначених проблемах при викладанні дисципліни «Управління науковими проектами та дослідженнями» – це вимога часу.

Наукова освіта формує людський капітал та націлена на постійне його збільшення. Тому в освітній процес необхідно впроваджувати нові педагогічні технології. Дослідження сутності та застосування в освітньому процесі вищих навчальних закладах педагогічної фасилітації обумовлено цілою низкою факторів: по-перше, фасилітація розуміється як спосіб конструктивної взаємодії, що дуже важливо при побудові взаємовідносин викладача та студента в групі; по-друге, педагогічна фасилітація – це певний тип навчання, який будується на партнерських відносинах зі студентом, тобто коли викладач обирає партнерську позицію у спілкуванні зі студентом, це утворює можливості для розвитку здатності вирішувати ним певні проблеми, долати труднощі, навчає його правилам колективної співпраці у досягненні поставленої мети, по-третє, фасилітація має особливе значення при проведенні тренінгів, семінарів, конференцій в освіті, що набуває важливого значення в умовах дистанційного та змішаного навчання, коли педагог-фасилітатор має ефективно взаємодіяти з групою студентів [3].

Окрім використання сучасних педагогічних технологій, важливо навчати студентів використовувати надбання науки, а саме знайомити

їх з появою нових концепцій наукових досліджень у сфері проєктного менеджменту.

Концепція дизайн-мислення розуміється сьогодні як сучасна методологія, головними принципами якої є: занурення у світогляд споживача/клієнта на основі спостереження, дослідження, вивчення та співпраці із клієнтом на всіх етапах інноваційної діяльності та побудові бізнес-процесів підприємства; інноваційність у проведенні досліджень – візуалізація бажань, запитів, задумів, тенденцій та ідей на основі сучасних інформаційних технологій; креативність як принцип навчання, який базується на досвіді [5].

Удосконалення управління інноваційною діяльністю неможливо без формування світогляду у молодих науковців щодо дотримання доброчесності та боротьби з корупцією. Доброчесність у вищій освіті потрібно розглядати в ширшому розумінні – як цілісний розвиток студентів та виховання цінностей, що виходять за межі університетської аудиторії й проявляються у формі особистої та соціальної відповідальності впродовж життя [5].

Дуже цікавим є досвід застосування концепції «комплаєнс» при викладанні дисципліни «Управління науковими проєктами та дослідженнями», який спирається на праці Кобелевої Т.О., в яких досліджуються такі питання як: організаційний механізм комплаєнс-безпеки, антикорупційний комплаєнс, антимонопольний комплаєнс, репутаційний комплаєнс. Вводиться поняття комплаєнс-ризиків – це ризики застосування юридичних санкцій або санкцій регулюючих органів, суттєвого фінансового збитку, втрати частки ринку або втрати репутації підприємством в результаті недотримання ним законів, інструкцій, правил, стандартів саморегулюючих організацій або зовнішніх і внутрішніх кодексів поведінки, що стосуються наукової та виробничо-підприємницької діяльності [6, с. 225].

Таким чином, зміни та виклики зовнішнього середовища повинні враховуватися при викладанні дисципліни «Управління науковими проєктами та дослідженнями» задля підготовки молодих вчених здатних вирішувати складні задачі відродження та підвищення інноваційного рівня держави.

Література

1. Добрицький Д., Фонарьова Т. Роль штучного інтелекту в управлінні проєктами в цифровому середовищі. *Правове регулювання цифрової економіки та штучного інтелекту: національний та міжнародний виміри*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 16 листопада 2023 р.; Науково-дослідний інститут

інтелектуальної власності НАПрН України. К. : Інтерсервіс, 2023. 308 с. С. 192-195.

2. Караван А., Фонарьова Т. Охорона прав інтелектуальної власності для стартап-проектів: проблеми та тенденції. *Правове регулювання цифрової економіки та штучного інтелекту: національний та міжнародний виміри*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції 16 листопада 2023 р.; Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України. К. : Інтерсервіс, 2023. 308 с. С. 61-64.

3. Фонарьова Т.А., Одинченко Т.М. Педагогічна фасилітація у студентоцентрованому навчанні. *«Актуальні проблеми менеджменту: теоретичні і практичні аспекти»*: Матеріали шостої міжнар. наук.–практ. конф., (28-29 вересня 2023 р.), відпов. за випуск д.е.н., проф. Кузнецова І. О. Одеса. 319 с. С. 230-232.

4. Бушуєв М.Б., Петренко В.О., Фонарьова Т.А. Дизайн мислення як сучасна методологія вирішення проблем створення інновацій. Управління проектами. *Перспективи розвитку проектного та нейромеджменту, інформаційних технологій управління, технологій створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності, трансферу технологій*: зб. наук. праць за матер. VI Міжнар. наук.-практ. інтернет– конф. (23-24 березня 2024 р.). УДУНТ, УКРНЕТ, НДІВ НАПрН України, Дніпро: Юрсервіс, 2024. 730 с. С. 452-459.

5. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Антикорупція та доброчесність» [Електронний ресурс] / Укл.: Офіс доброчесності НАЗК, Прозорі університети. Київ: НАЗК, 2024. 324 с.

6. Кобелева Т.О. Комплаєнс-безпека промислового підприємства: теорія та методи: Монографія. Харків : ТОВ «Планета-Прінт», 2020. 354 с.